

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua asumistuesta annetun lain muutosehdotuksiin.

Kuten muuallakin Suomessa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella asumistuen saajat ovat vähävaraisia ja pienituloisia. Aikuissosiaalityön asiakkaista lähes kaikki ovat asumistuen saajia. Asumistuen myöntämiseen liittyy paljon harkintaa ja ehtoja tuen saannille, joten asumistuen myöntämiskriteerit ohjaavat nykyisellään jo asiakkaita tarkoituksenmukaiseen asumismuotoon hilliten osaltaan asumiskustannuksia.

Hallitusohjelma tavoittelee työllisyyttä, jota tukee ansiotulovähennyksen säilyttäminen, ei poistaminen. Asumistuen kannustavuuden elementtinä on nykyisin tuo 300 euron ansiotulovähennys. Mikäli se poistettaisiin, erityisesti lapsiperheille syntyisi entistä enemmän tuloloukkutilanteita ja riippuvuutta viimesijaisesta sosiaaliturvasta. Perheiden elämäntilanteet ovat myös erilaisia ja kokoaikatyötä ei aina ole mahdollista saada. Jos lyhytaikainenkin työ katkaisee heti asumistuen ja henkilö on seuraavassa hetkellä Kelalle velkaa, työn vastaanottaminen vaikeutuu. Yksin asuvien kohdalla työllistyminen pidemmällä aikavälillä poistaa asumistuen melko tehokkaasti, koska asumiskustannukset ovat pienemmät.

Muutokset asumistuen määrään ja perusomavastuuosuuteen tuovat säästöjä silloin, kun tuen hakijat pystyvät kattamaan tämän ansio- tai yrittäjätuloillaan. Se osa tuen saajista, jotka ovat pienituloisempia, joutuvat turvautumaan yhä enemmän Kelan perustoimeentulotukeen ja lisäksi hyvinvointialueiden myöntämään toimeentulotukeen, jolla viimesijassa turvataan asumista. Tästä seuraa valtion menojen kasvu. Lisäksi on huomioitava, että laskelmat asumistuen muutosten säästöistä eivät sisällä riittävästi arviointia sen vaikutuksista muihin etuuksiin.

Omistusasuntojen rajaaminen asumistuen ulkopuolelle vaikuttaa hieman ideologiselta. Asumistuki voi jossain tilanteissa auttaa selviämään omassa kodissa mahdollisimman pitkään. Realistiset mahdollisuudet asunnon myyntiin ovat jollain alueilla lähes olemattomat, mikä osaltaan vaikuttaa asumisen ratkaisuihin.

On erittäin tärkeää, että Suomessa säilytetään sellaisia sosiaaliturvan ja -etuuksien muotoja, jotka pitävät ihmisiä perustoimeentulotuen yläpuolella.

Taloudellinen ja sosiaalinen turvallisuus sekä vaikutusvalta omaan elämään pystytään säilyttämään näillä tukimuodoilla. Omatoimisuus on suurempaa ja myös mahdollisuus työllistyä. Pitkäaikaisesti toimeentulotuen varassa elävät henkilöt joutuvat hankalaan kierteeseen; heidän elämänsä jumittuu tuen saannin ympärille. Vaarana on, että elämästä muodostuu sinnittelyä ja kaikki toimet, jotka uhkaavat vähimmäistulon säännöllistä saantia, ovat uhka pärjäämiselle. Sosiaalityö pyrkii auttamaan näitä henkilöitä elämässään eteenpäin, mutta on paljon vaikuttavampaa ylläpitää yleisessä sosiaaliturvassa inhimillinen taso sen sijaan, että ohjataan lisää asiakkaita toimeentulotuen piiriin.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen työikäisten palveluiden johtavat viranhaltijat.

Penninkangas Tanja
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue